

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון: שירה (שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "החברה הישראלית – בין שבר לאיחוי") – (2x25) – 50 נקודות
פרק שני: ספרי קריאה – (1x50) – 50 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- שני הפרקים בבחינה הם **חובה**.
ענה על השאלות על פי ההוראות האלה:
מן הפרק הראשון (שירה) ענה על שתי שאלות.
מן הפרק השני (ספרי קריאה) ענה על שאלה אחת.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) רשימת יצירות
(2) מילון לפי בחירת הנבחן
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
(2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
(3) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — שירה

שירים מן המחצית השנייה של המאה ה-20 בנושא "החברה הישראלית — בין שבר לאיחוי"

(50 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-6 (לכל שאלה — 25 נקודות).

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

על שתיקתם של התימנים / אהרן אלמוג

אֶל בֵּית סָבִי בָּאוּ תִימָנִים מִמְּחֻנָּה יוֹסֵף
יָשְׁבוּ וְשָׁתְּקוּ
כְּשֶׁאָחַד שָׁר הַשְּׂנִי חֶכֶה
כִּף גְּדֵלְתִי בֵּין נְהֻמָּה
לְשִׁתִּיקָה 5
עֲכָשׁוּ הַתְּקִינוּ לְאָבִי טֶלְפֹּן וְהוּא יוֹשֵׁב
וּמְחַכֶּה לְצִלְצוֹל
שְׂמוֹנִים שָׁנָה שֶׁתַּק שִׁתְּקוּ אָבוֹתָיו
עֲכָשׁוּ הוּא רוֹצֵה שִׁיקְשִׁיבוּ לְדַבְּרוּ

אפשר לחלק את השיר לשני חלקים: שורות 1-5 ושורות 6-9.

הסבר את התרומה של החלוקה הזאת לבניית משמעות השיר.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

מתחת לפני האדמה / אלי אליהו

ומה לעשות שאצלי
הנתוח הצליח ובגדד
מתה. ולא נותרה
אלא המוסיקה שהיה אבי
שומע בתחנות הבושה,
כשהמתין בחניון המת-קרקעי,
לקחת אותי אל צבא העם
בדרך לעבודה.

ולא אשכח לעולם
את עצב ידו המוגששת
אחר העברית, להחליף מהר,
לפני שיוצאים ועולים
מעל פני האדמה.

מה אפשר ללמוד מן השיר על עולמו של הבן (הדובר) ועל עולמו של האב? הסבר והדגם את דבריך.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

והגירת הורי / יהודה עמיחי

והגירת הורי לא נרְגָעה בי.
דמי ממשיך עדיו לשקשק בדפנותי
גם אחר שְכָבַר הַנַּח הַכְּלִי על מקומו.
והגירת הורי לא נרְגָעה בי.
רוחות זמן רב על אֶבְנִים.
הַאֲדָמָה שׁוֹכַחַת צַעֲדֵי דוֹרְכִים בָּהּ.
גוֹרֵל נוֹרָא. קִטְעֵי שִׁיחָה אַחַר חֲצוֹת.
הַשֶּׁג וּנְסִיגָה. לִילָה מְזֻכֵּר וַיּוֹם מְשֻׁכָּח.
עֵינַי שֶׁהִסְתַּכְּלוּ זְמַן רַב לַתּוֹף מְדַבֵּר גְּדוֹל
וְנִרְגָעוּ מְעַט. אִשָּׁה אַחַת. כְּלָלִי מְשֻׁחָק
שֶׁלֹּא הִסְבִּירוּ לִי הַיֵּטֵב. חָקִי כָּאֵב וְכֹבֵד.
עוֹד עֹכְשׁוֹ לְבִי, בְּקִשֵׁי יִשְׁתַּכַּר
בְּלֶחֶם אֶהְבֵּתוּ הַיּוֹמִיּוֹמִית. הוֹרֵי בְּמוֹ הַגִּירָתָם.
עַל אֵם הַדֶּרֶךְ, בָּהּ אֲנִי תָמִיד יְתוֹם בְּלִי אֵם,
צָעִיר מְדִי בְּשִׁבִיל לְמוֹת, זֶקֶן מְדִי לְמִשְׁחָקִים.
וְעֵיפוֹת חוֹצֵב וְרִיקְנוֹת הַמְּחַצֵּבָה בְּגוֹף אֶחָד.
אַרְכֵּאוֹלוֹגִיָּה שֶׁל עֵתִיד, בְּתֵי נְכוֹת
שֶׁל מָה שֶׁלֹּא הָיָה. וְהַגִּירָת הוֹרֵי
לֹא נִרְגָעה בִּי, וּמַעֲמִים מְרִים לְמַדְתִּי
שְׁפוֹת מְרוֹת לְמַעַן שְׁתִּיקָתִי
בֵּין הַבְּתִים, אֲשֶׁר דּוֹמִים לְאַנִּיּוֹת תָּמִיד.
וְכִבֵּר עוֹרְקֵי וְגַם גִּידֵי כֶּסֶבֶף
שֶׁל חֲבָלִים שֶׁלֹּא אֶתִיר. וְאַחַר־כֵּן
מוֹתִי וְסוֹף לְהַגִּירָת הוֹרֵי.

הסבר כיצד באה לידי ביטוי בשיר ההרגשה של המשורר כי ההגירה היא חוויה שנמשכת גם אחר שְכָבַר הַנַּח הַכְּלִי על מקומו (שורה 3). הדגם את דבריך.

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ספור על הסבתא / אריה סיון

אתה רוֹצֶה לְדַעַת מָה הָיָה פֶּה פְּעַם בְּמִקּוֹם הַזֶּה
 לְפָנַי הַכְּבִישׁ וְהַבְּתִים וְאֵילָנוֹת הַסְּרָק?
 חוֹל הָיָה פֶּה פְּעַם בְּמִקּוֹם הַזֶּה, חוֹל בְּתוֹלֵי
 וְסִבְתָּ הַיְתָה הוֹלְכֶת פֶּה מִתַּחַת לְשִׁקְמָה
 וְצִפְרִים הָיוּ תוֹקְעוֹת מְקוֹרֵיהֶן בְּפָרִי הַלֵּא מוֹגֵן
 וּמְצִיּוֹת מַעַל רֵאשָׁה אֶת צִיּוּצֵי הַמְּלַחְמָה הַנּוֹרָאָה מְכַל -
 הַמְּלַחְמָה עַל שְׂטַח הַמְּחִיָּה.
 וְסִבְתָּ, עֲלֵמָה תְּמָה, חֲשֻׁבָה לְפִי תְּמָה
 כִּי אֵלוֹ הֵן סִמְפוֹנִיּוֹת מְפֻלְאוֹת
 לְכָבוֹד הַשְּׁחַר הַבּוֹקֵעַ מְחֻדָּשׁ,
 אוֹלֵי אֶפִּילוֹ לְכָבוֹדָה.
 וְזֶה הִבִּיא אוֹתָהּ לְהִתְיָשֵׁב פֶּה, בְּמִקּוֹם הַזֶּה -
 וְאֶת הַשְּׂאָר אֶתָּה יוֹדֵעַ, בּוֹדָאִי.

הסבר את התרומה של שתי השורות האחרונות בשיר לבניית משמעותו. הדגם את דבריך.

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

נְעִילָה / פרץ דרור בנאי

תִּרְאָה אוֹתִי אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמִי
 לֹא עוֹד זֶר בְּעִירִי
 כִּי לִוִּיתִי אֶת צְמִיחַת הַבְּתִים הָאֵלֶּה
 עַד הֵייתִי לְמַתִּיחַת כְּבִישִׁים חֲדָשִׁים

תִּרְאָה אוֹתִי אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמִי
 כִּי נִגְמַלְתִּי בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן מְעַבְרִי
 וְקִיוִמִי פֹה שׁוֹב אֵינְנו מְתַנֶּה
 אֲנָשִׁים מְבָרְכִים אוֹתִי בְּלִכְתִּי בְּרַחוּב
 יֵשׁ לִי יְדִידִים מְעַט
 וְאֵף לֹא שׁוֹנֵא אֶחָד
 וְאִם בְּכָל זֹאת מִיִּשְׁהוּ פְעַם יִתְרַגַּז אוֹ יִטְרַד
 אֲזַי לֹא נוֹרָא

אֲנִי מְדַבֵּר בְּשׂוֹפָה הַזֹּאת כְּאִלּוּ נוֹלַדְתִּי בָּהּ
 כְּכֹה זֶה בְּחַיִּים אִם מְתַנַּבְרִים
 וְדוֹחִים אֶת הַבָּל הַסִּכָּנָה
 הַיָּמִים בָּאִים כְּמוֹ מְתַנֶּה
 וְהָאָדָם סוֹפּוֹ לְהִתְפַּיֵּס עִם קִיוְמוֹ

- א. כיצד השורה תִּרְאָה אוֹתִי אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמִי, הפותחת את הבית הראשון ואת הבית השני בשיר, מדגישה את הרגשות של המשורר כלפי חייו בארץ? הסבר והדגם את דבריך. (17 נקודות)
- ב. האם אתה מרגיש רגשות דומים לרגשות אלה של המשורר? הסבר את דבריך. (8 נקודות)

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

תקון הריחות/ ארו ביטון

מָה אַתֶּם רוֹצִים מִמֶּנִּי,
טַעַם עָרָאק וְרִיחַ זַעֲפָרָן צוֹרֵב,
אֲנִי כִּבֵּר לֹא אוֹתוֹ הַיֶּלֶד
אָבוֹד בֵּין רַגְלַיִם שְׁמֵשֶׁחַק סְנוּקֵר
בְּקַפָּה מְרָקוּ
בְּלֵד.
עֲכָשׁוּ חֲבָרִים
אֲנִי לוֹמֵד לְאָכֵל גְּלִידָה מִבְּדֹלַח
מֵאוֹטוֹ שְׁמֵשֶׁמִּיעַ קוֹלוֹת שֶׁל צִפְרִים
בְּעָרֵב,
אֲנִי לוֹמֵד לְפָתֵחַ דְּלֹתוֹת
בְּתִבּוֹת נְגִינָה עֵתִיקוֹת,

עֲכָשׁוּ
נָשִׁים בְּטַעַם תוֹת־שָׂדֶה
מְלַמְּדוֹת אוֹתִי לְהָרִיחַ כְּרִיכוֹת שֶׁל שֶׁקֶסְפִּיר
מִן הַמָּאָה הַשְּׁבַע עֶשְׂרֵה
מְלַמְּדוֹת אוֹתִי לְשַׁחֵק בְּחֹתוּל סִימִי
בְּתוֹךְ סֵלּוֹן יָרֵק

חֲבָרִים.

השיר פותח בפנייה של המשורר: מָה אַתֶּם רוֹצִים מִמֶּנִּי.
הסבר והדגם מה לדעתך המשורר חושב ש"רוצים" ממנו.

פרק שני – ספרי קריאה (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 7-9.

7. הנכדה של מר לין / פיליפ קלודל

כיצד מצבי בדידות ויחסי חברות באים לידי ביטוי בספר הקריאה "הנכדה של מר לין"? הסבר והדגם את דבריך.

8. המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה / מארק האדון

תאר את אישיותו המיוחדת של כריסטופר בון, והסבר כיצד היא באה לידי ביטוי בשני אירועים ברומאן.

שים לב: על שאלה 9 אפשר לענות רק על פי אחד מן הספרים ברשימה שלפניך.

9. סופה בין הדקלים / סמי מיכאל; הגל / מורטון רו; מען לא ידוע / קתרין קרסמן טיילור;

המסע של פרוונה / דבורה אליס

תאר את הסיום של ספר הקריאה שקראת, וכתוב אם לדעתך סיום זה נחשב ל"סוף טוב".
הסבר את דבריך.

האם סיום זה הפתיע אותך? נמק את דבריך, ובסס אותם על שלבים שונים בעלילה.

בהצלחה!